

KESKKONNAHOID

Küttekolle pole prügikonteiner

Mida talvepoole, seda rohkem võib nii mõnelgi tänaval tunda kirbet lõhna – küttepuid, isegi mitte kateldes põletatav kivisüsi, rääkimata maagaasist, sellist lõhna ei põhjusta. Tegu on hoopis jäätmete (peamiselt plastjäätmete) põletamise lõhnaga. Alljärgnevas loos selgitab Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna nõunik Kaili Kuusk, et koduahju kasutamine „prügipõletusseadmena“ kahjustab nii ümbritsevat keskkonda kui ka inimeste tervist.

Kodune majapidamine ning jäätmepõletustehas ei ole samad

Eestis on jäätmete põletamine üks osa jäätmekäitlusest. Jäätmete põletamine on jäätmete taaskasutamise moodus ainult sel juhul, kui seda tehakse energiatõhusalt ehk vabanev energia kasutatakse ära efektiivselt. Jäätmepõletusele on esitatud väga ranged keskkonnakaitse nõuded, mida tuleb täita ja mille täitmist jälgitakse pidevalt. Jäätmepõletuse peamine keskkonnoht on sootud dioksiinide tekkega (ühed mürgisemad ühendid, mida inimene on suuteline tekitama) ja just selles on Euroopa Liidu nõuded kõige rangeamad maailmas. Spetsiaalses tehases jäätmete põletamine on seega ohtu inimestele ja keskkonnale. Üks Eesti jäätmepõletustehasest asub Iru, kus põletatakse üle 200 000 tonni segaolmejäätmeid aastas.

Et oleks tagatud jäätmete täielik põlemine, peab põletusprotsess toimuma väga kõrge temperatuuril. Täieliku põlemise korrektsed tingimused ei ole võimalik täita koduses ahjus, kaminas või lõkkes. Lisaks puuduvad kodumajade korstnatel filtrid, mis jäätmepõletustehasel on kohustuslikud. Filtrid on selleks, et vähendada veelgi ohtlike ainete keskkonda pääsemise võimalust. Kodumaja korstna mürgine suits hajub ümbruskonnas ka aeda ja põllule, tulles sealt inimeste toidu sees tagasi. Iga aednik teab, et tuhk on hea väetis ja

Koduahju kasutamine „prügipõletusseadmena“ kahjustab nii keskkonda kui ka inimeste tervist.

kahjurite tõrjuja, ning raputab seda aeg-ajalt puude ja pöösaste alla, aga kui tuhas on ka ohtlikud ained, mis pärinevad plasti või kahtlase väärtusega puidu põletamisest, siis ei tee see meie aiale enam kasu, vaid kahju.

Viimasel ajal on probleemiks ka vanaõlide põletamine kodustel õli-kütteskolletel. Poodides ja internetis müüakse isegi vanaõlipõleteid, kuid Eestis neid vanaõlide põletamiseks kasutada ei tohi. Vanaõlid on ohtlikud jäätmed ning neid tohib põletada ainult vastava keskkonnalooga jäätmepõletustehases. Vanaõli, nagu ka muude jäätmete põletamisel eraldub palju ohtlikke aineid, mis jäätmepõletustehastes filtrite abil kinni püütakse. Samuti ei saa inimene veendunud olla, et vanaõli ei sisalda muid põlevaid vedelikke. Kui vanaõlis on näiteks bensiini, siis sellise vedeliku kasutamine võib olla plahvatusohtlik.

Korsten „kasvab kinni“

Kodusel jäätmepõletusel on veel palju mõjusid, seda saavad igale küttekolde omanikule täpsemalt seletada päästetöötajad ja korstnapühkijad. Kuna plast ja ka muud jäätmed ei põle tavallises küttekolde hästi, siis koguneb igasugust saasta ka suitsukäiku – lööri ja korstnasse. Usin prügipõletaja võib nii suitsukäiku kivis-

tunud „plastnõega“ ka ummistada, nii et isegi korstnapühkijad ei saa enam aidata. Ummistuse kõige kallim lahendus on uue korstna ehitus. Sellisel juhul on näiline väike kokkuvõtteid jäätmekäitluskuludel pöördunud kordi suuremaks kahjaks. Muidugi tekib ummistunud korstnaga kõrgendatud tuleoht, kui tuld peaks võtma korstna sisemus.

Vabanev prügist – lahendused on olemas

Jäätmete puhul on tegevusjuhised lihtne. Igal majapidamisel peaks olema segaolmejäätmete konteiner (kohalikke olusid arvestades võib see olla ka ühiskonteiner naabritega), lisaks liigiti kogumise konteinerid, mis peavad kohaliku omavalitsuse reeglite järgi kinnistul olema (sagedamini vanapaberi- ja biojäätmete konteinerid). Pakendijäätmed saab viia avalikesse pakendijäätmete konteineritesse ning näiteks vana mööbli jäätmejaama. Uuri kohalikust omavalitsusest, millised jäätmete liigiti kogumise võimalused ja nõuded on sinu kodukohas, kus asub jäätmejaam ja mida seal vastu võetakse. Lisateavet annab ka veebileht kuhuviaa.ee. Ahi, kamin ja puukütetel pliit ei ole jäätme konteineri asendajad.

Prügi põletamise ohtudest loe lähemalt lingilt <http://www.envir.ee/ahi>.

Kuidas toimub pakendite kogumine

Kuidas taaskasutusorganisatsioon pakendeid kogub ja mis saab pakenditest edasi, selgitab alljärgnevas loos MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsiooni (ETO) juhatuse liige Siret Kivilo.

ETO kogub ja suunab taaskasutusse pandiga koormamata pakendijäätmeid, mis tekivad nii ettevõtetes kui kodudes. Tarbijal on võimalus pakendijäätmetest tasuta vabaneda, tuues need sorteerituna ja puhastatuna pakendikonteinerisse. Avalikult kasutatavatesse kogumispunktidesse on paigaldatud üle paari tuhande pakendikonteineri üle Eesti (Võru linnas on 28 ETO konteinerit), paljudes kohtades on eraldi kogumismahtud klaas-, paber- ja segapakendi kogumiseks.

Pakendijäätmeid taaskasutatakse

Pakendijäätmete taaskasutamine toimub nii Eestis kui välismaal. Pakenditest valmistatakse uusi tooteid, näiteks sekundaarset plastist prügikotte, aiamaõõlit, lillepotte jpm. Klaas sulatatakse ja vormitakse uuesti pudeliteks ja purkideks.

Sekundaarset metalli on võimalik kasutada väga laialt – mobiiltelefoni korpuselt kuni auto varuosadeni. Taaskasutatud paberist ja papist tehakse Rääpina paberivabrikus pakkenurki, kirjatarbeid, dokumentaakasi ja palju muud.

Ohtlike ainete pakenditest

Ohtlike ainete pakendid ei ole tühjana ohtlikud (välja arvatud surve all olevad nn aerosoolpakendid), aga kui pakendisse on jäänud küllalt palju ohtlikku ainet ja seda ei ole võimalik või ei soovi enam kasutada, siis tuleb see koos pakendiga viia ohtlike jäätmete kogumispunkti või jäätmejaama. Pakendikonteinerisse soovime mitte tuua ka kergesti süttivate toodete pakendeid, mis puutuvad tootega vahetult kokku (nt laki-bensiini pudel vms).

Ohtlike kemikaalide pakend, tuleb viia jäätmejaama või ohtlike jäätmete kogumispunkti, mitte pakendikonteinerisse.

Probleemid, mida vältida

Suurimaks probleemiks on pakendikonteinerite väärkasutamine. Kuigi pakendikonteinerid on varustatud infokleebistega, kus on nii kirjas kui pildis konteineri otstarve, tuuakse sinna toidujäätmeid, kasutatud lapsemähkmeid ja palju muud, mis ei ole pakend.

Elanike teadlikkuse tõstmine on meie südameasi, kuid paraku ainuüksi meie teavitustegevusest ei piisa. Kui pakendikonteinerisse on toodud loomakorjus, on sellise käitumise taga pigem hoolimatus, mitte

„Keskonnane“ osutamas klaaspakendite konteinerile.

teadmatus.

Süsteemi toimimise ajendiks on motiiv, mis suunab inimesi õige asja nimel tegutsema.

Mis innustaks elanikke senisest rohkem loodusest hoolima ja pakendijäätmeid taaskasutusse suunama? Majanduslik tasuvus, seadusekulekus või südametunnistus – loodusest hoolimine.

Kuna pakendite äraveo eest ei pea tarbija maksma, on pakendeid kodusest olmeprügist eraldades võimalik prügiveokuludelt kokku hoida.

Pakendiseadus ja jäätmeaadus kohustavad tarbijat pakendeid liigiti koguma ja taaskasutama – seega rikume pakendijäätmeid olmeprügisse visates seadust.

ETO töötajad on tänulikud headele inimestele, kes hoolivad ja pakendeid taaskasutusse toovad. Taaskasutaja poolt vaadatuna võiks neid muidugi rohkem olla – nii pakendeid kui hoolivaid inimesi.

Tasub teada!

- Taaskasutuskonteinerisse toodavaid pakendeid ei ole vaja pesta, piisab, kui pakendist tootest tühi (vedelam kraam pakendist välja kallatud või nõrutatud).
- Pakendi puhastamisel soovime lahtuda mõistlikkuse printsipi – see tähendab, et kui pakendi tühjendamine tootest ei ole võimalik ilma ebamõistlikult palju ressursse (energiat, aega, vett jms) kulutamata, siis võib sellise pakendi panna prügikasti, mitte taaskasutuskonteinerisse (nt hambapastatub).